

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Obdo/22/2017
Identifikačné číslo spisu: 1213241377
Dátum vydania rozhodnutia: 19.12.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1213241377.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu SBK INVEST, a.s., Nobelova 9, Bratislava, IČO: 35 764 066, v konaní zastúpený RASLEGAL, s.r.o., Mostová 2, Bratislava, IČO: 36 855 561, proti žalovanému 1/ DRUDOP, stavebné a opravárenské družstvo, Bajkalská cesta 31, Bratislava, IČO: 00 168 017, žalovanému 2/ Rental BA, s.r.o., Vlčie hrdlo 20, Bratislava, IČO: 46 942 360, obaja zastúpení FELŠÖCI & Partners, s.r.o., Bajkalská 31, Bratislava, IČO: 47 254 203, o určenie záložného práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 24Cb/235/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Cob/5/2016-475 zo dňa 29. novembra 2016, v spojení s opravným uznesením č. k. 2Cob/5/2016-647 zo dňa 25. apríla 2017, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalovaní m a j ú voči žalobcovi n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 24Cb/235/2013-340 zo dňa 8. septembra 2015 v prvom výroku rozhodol, že žalobu zamieta. Ďalšími výrokmi súd zaviazal žalobcu zaplatiť žalovanému 1/ a 2/ náhradu trov konania.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby súd určil, že nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalovaného 1/, nachádzajúce sa v katastrálnom území X., obec L. - m. č. K., okres L. A., vedené na LV č. XXX (presne špecifikované v petite žaloby) sú zaťažené záložným právom v prospech žalobcu, pričom toto záložné právo bolo zapísané v evidencii nehnuteľností podľa rozhodnutia štátneho notárstva č. R III 178/92 a zabezpečuje sa ním pohľadávka žalobcu voči spoločnosti Slovakia - CAR - Prna, spol. s r. o., IČO: 00 683 485, (ex offio výmaz 9.1.2007), ktorá vznikla v dôsledku nesplatenia úveru poskytnutého na základe zmluvy o úvere č. 67/1992 zo dňa 2.4.1992, a bola priznaná právoplatným rozsudkom Okresného súdu Bratislava I zo dňa 2.12.2004, č. k. 28Cb/121/2002-67. Žalobca sa súčasne domáhal, aby súd prvej inštancie rovnako určil, že aj nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalovaného 2/, nachádzajúce sa v k. ú. X., obec L. - m. č. K., okres L. A., vedené na LV č. XXXX (presne špecifikované v petite žaloby) sú zaťažené záložným

právom v prospech žalobcu, pričom toto záložné právo bolo zapísané v evidencii nehnuteľností podľa rozhodnutia štátneho notárstva č. R III 178/92 a zabezpečuje sa ním pohľadávka žalobcu voči spoločnosti Slovakia - CAR - Prna, spol. s r. o., IČO: 00 683 485, ktorá vznikla v dôsledku nesplatenia úveru poskytnutého na základe zmluvy o úvere č. 67/1992 zo dňa 2.4.1992, a bola priznaná právoplatným rozsudkom Okresného súdu Bratislava I zo dňa 2.12.2004, č. k. 28Cb/121/2002-67.

3. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa ustanovení § 524 ods. 1 a 2 a § 528 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a § 151a ods. 1, § 151b ods. 1, 2, 4 - 6, § 151d ods. 1, § 151f ods. 1, § 151g, § 100 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.1.1992 do 31.12.1992.

4. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie považoval za nesporné, že záložná zmluva uzavretá dňa 2.4.1992 je absolútne neplatným právnym úkonom. Neplatnosť záložnej zmluvy vo vzťahu k pozemkom, ktoré mali byť predmetom zálohu, z dôvodu neexistencie vlastníckeho práva záložcu k pozemkom v čase uzatvárania záložnej zmluvy, bola judikovaná aj právoplatnými rozhodnutiami súdov.

5. Za sporné považoval súd prvej inštancie splnenie jednej z podmienok ustanovenia § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného od 1.1.1992 do 31.12.1992, a to dobromyseľnosť záložného veriteľa v čase uzatvárania neplatnej záložnej zmluvy a prijatia zálohu.

6. Zdôraznil, že už samotná neplatná záložná zmluva obsahuje rozporuplné vyhlásenia záložcu (žalovaného 1/) ohľadom vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, teda nemožno podporiť tvrdenia žalobcu, že žalovaný 1/ jednoznačne vyhlásil, že je vlastníkom zakladaných nehnuteľností. Zo znaleckého posudku č. 218/160/91, na ktorý záložná zmluva odkazovala, a bol zmluvným stranám v čase uzatvárania záložnej zmluvy k dispozícii, vyplývalo, že vlastníkom nehnuteľností na základe výpisu z listu vlastníctva bol uvedený Čs. štát - Drudop, opravárenské družstvo (trvalé užívanie). Súčasťou záložnej zmluvy mal byť aj výpis z evidencie nehnuteľností, ten však súdu sporovými stranami nebol predložený. Na základe dopytu na Okresný úrad L., katastrálny úrad, bola súdu predložená kópia originálu LV č. XXX, z ktorej je zrejmá genéza zmien, ako aj kópie listín evidovaných v zbierke listín KN pod číslami zmien - pvz XXX/XX, XX/XX. Z listu vlastníctva č. XXX vyplývalo, že na ňom bolo vyznačené trvalé užívanie v prospech žalovaného 1/, ako aj záložné právo v prospech R., a.s., ktoré bolo vymazané v roku 2003 pod č. 2261/03.

7. Súd prvej inštancie vychádzal z výpisov a z listov vlastníctva z obdobia krátko pred (LV č. XXX vyhotovený dňa 20.12.1991 Strediskom geodézie v Bratislave) a po (výpis z evidencie nehnuteľností z listu vlastníctva č. XXX, vyhotovený dňa 17.6.1992 Strediskom geodézie v Bratislava - mesto) uzatvorení záložnej zmluvy, kde na oboch je vyznačené len trvalé užívanie v prospech žalovaného 1/, nie jeho výlučné vlastnícke právo.

8. Na základe uvedených skutočností súd prvej inštancie dospel k záveru, že záložný veriteľ (právny predchodca žalobcu) nekonal pri uzatváraní záložnej zmluvy a prijatí zálohu dobromyseľne, nakoľko pri zachovaní minimálnej odbornej starostlivosti mu muselo byť pri uzatváraní záložnej zmluvy zrejmé, že žalovaný 1/ nie je vlastníkom zakladaných nehnuteľností. Keďže záložný veriteľ v čase uzatvárania zmluvy a prijatia zálohu nekonal dobromyseľne, nedošlo teda ku kumulatívne splneniu všetkých podmienok pre vznik záložného práva podľa § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.1.1992 do 31.12.1992.

9. Ohľadom námietky nedostatku naliehavého právneho záujmu uplatnenej žalovaným 1/ a 2/, súd prvej inštancie vzhľadom na okolnosti prípadu dospel k názoru, že v záujme zabezpečenia právnej istoty je naliehavý právny záujem žalobcu na určovacej žalobe daný. Na námietku premlčania uplatňovanú žalovaným 1/ a 2/ súd prvej inštancie neprihliadol s odôvodnením, že vo veci ide o určovaciu žalobu, a nie výkon záložného práva alebo žalobu na plnenie vyplývajúce zo záložného práva. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP a priznal náhradu trov konania žalovanému 1/ a 2/.

10. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 29. novembra 2016, č. k.

2Cob/5/2016-475, v spojení s opravným uznesením zo dňa 25. apríla 2017, č. k. 2Cob/5/2016-647 (ďalej aj „odvolací súd“), prvým výrokom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a druhým výrokom v časti výšky trov konania rozsudok Okresného súdu Bratislava II zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (opravným uznesením bola odstránená zrejma nesprávnosť v záhlaví rozsudku odvolacieho súdu).

11. Odvolací súd postupom podľa § 219 ods. 3 CSP, konštatujúc, že sa stotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie, že dobromyseľnosť nebola preukázaná, a s prihliadnutím na to, že záložné právo je premlčané, ktoré dôvody vo svojom rozhodnutí doplnil, napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne s poukazom na ust. § 387 ods. 1 CSP v časti týkajúcej sa veci samej potvrdil.

12. V rámci prieskumu prvoinštančného konania odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie na námietku premlčania neprihliadol, čo korigoval vlastným rozhodnutím a námietkou premlčania vznesenou žalovanými 1/ a 2/ sa zaoberal a vyhodnotil ju ako dôvodnú. Odvolací súd považoval premlčanie uplatneného nároku za hlavný dôvod na zamietnutie návrhu žalobcu, nakoľko záložný veriteľ sa záložného práva od splatnosti zabezpečenej pohľadávky (dňa 1.1.1997) nedomáhal a žalobu na určenie záložného práva podal až v roku 2013, t. j. po 16 rokoch. Odvolací súd dospel k záveru, že za tento čas došlo k premlčaniu nielen zabezpečenej pohľadávky, ale aj záložného práva (k 1.1.2007 tak, ako bolo namietané počas konania).

13. Odvolací súd poukázal na nález Ústavného súdu SR č. II ÚS 250/2011 zo dňa 8.12.2011, ktorý rozlišuje medzi zabezpečeným záložným právom obchodnoprávneho záväzku a občianskoprávneho záväzku. Uviedol, že je potrebné vychádzať aj z previazanosti ust. § 408 ods. 2 Obchodného zákonníka a § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom dospel k záveru, podľa ktorého k predĺženiu premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky nedochádza v obchodnoprávných vzťahoch nad rámec jej absolútneho obmedzenia, hoci sa už pre ňu vedie exekúcia. V dôsledku toho ani podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka nedôjde k predĺženiu (samotnej) premlčacej doby záložného práva, keďže je už zabezpečená pohľadávka premlčaná sama o sebe. Právo záložného veriteľa sa v obchodnoprávných vzťahoch premlčuje vždy najneskôr po uplynutí 10 rokov odo dňa, keď začalo po prvý raz plynúť, pričom platí, že záložné právo sa nepremľčuje skôr ako ním zabezpečená pohľadávka.

14. Odvolací súd uzavrel, že premlčacia doba u pohľadávky vyplývajúcej z úverovej zmluvy zo dňa 2.4.1992, splatnej dňa 31.12.1996, začala plynúť dňa 1.1.1997 a uplynula dňom 1.1.2007 (bez ohľadu na to, že bola počas plynutia premlčacej doby priznaná súdom). Do 1.1.2007 záložný veriteľ nezačal s výkonom súdom priznanej pohľadávky, a preto sa úverová pohľadávka uplynutím dňa 1.1.2007 premlčala. Záložné právo sa nemohlo premlčať skôr ako ním zabezpečená pohľadávka, t. j. skôr ako 1.1.2007, z čoho vyplýva, že záložné právo sa premlčalo až okamihom premlčania samotnej pohľadávky z úverovej zmluvy, t. j. dňom 1.1.2007.

15. Odvolací súd sa ďalej vo svojom rozhodnutí zaoberal aj otázkou dobromyseľnosti žalobcu, kde sa v celom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že je potrebné postupovať podľa ust. § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.1.1992 do 31.12.1992.

16. Zdôraznil, že žalovaný 1/ bol vždy iba subjektom, ktorý mal predmetné pozemky v trvalom užívaní, vlastnícky titul k pozemkom podľa vtedy platných právnych predpisov nemohol byť pre súkromnú organizáciu vôbec pripustený. Žalovaný 1/ predmetné pozemky nadobudol do vlastníctva až kúpnu zmluvou z r. 2003, ktorá bola na LV č. XXX zapísaná ako titul dňa 15.1.2004 pod č. V-735/03 a kúpnu zmluvou z r. 2005, ktorá bola na LV č. XXX zapísaná ako titul dňa 20.6.2005.

17. Odvolací súd poukázal na nutný predpoklad dobromyseľnosti záložného veriteľa, ktorý sa skúma vždy k okamihu uzatvorenia záložnej zmluvy. Podľa dovolacieho súdu bolo nesporné, že v čase uzatvárania záložnej zmluvy mal záložný veriteľ k dispozícii písomne vyhotovenú záložnú zmluvu, v ktorej záložca vyhlásil, že je vlastníkom založených nehnuteľností, znalecký posudok, z obsahu ktorého vyplývalo, že zakladané pozemky sú vo vlastníctve štátu, a nie záložcu, list vlastníctva, z ktorého

vyplývalo trvalé užívanie pozemkov záložcom, v ktorom bol uvedený titul užívania (hospodárska zmluva z roku 1981), z ktorej vyplýval striktný zákaz založenia predmetných pozemkov v prospech tretích osôb. Aj keď je zrejmé, že záložný veriteľ v čase uzatvárania záložnej zmluvy mohol mať dobrú vieru len pokiaľ išlo o vyhlásenie záložcu zo záložnej zmluvy, naopak, jeho dobrú vieru nemožno predpokladať vzhľadom na jeho znalosť obsahu znaleckého posudku, ktorý bol súčasťou záložnej zmluvy, listu vlastníctva a hospodárskej zmluvy.

18. V závere svojho rozhodnutia uviedol, že v prípade dobromyseľnosti záložného veriteľa treba zvažovať, či pri bežnej, obvyklej opatrnosti k okolnostiam daného prípadu, mohol tento pri uzatváraní záložnej zmluvy zistiť, že predmet zálohu nie je vo vlastníctve dlžníka, keďže štatutárni zástupcovia žalovaného, ktorí prehlasovali, že predmetné nehnuteľnosti sú ich vlastníctvom, nemali právnické vzdelanie, a išlo iba o ich subjektívne vyhlásenia, nepodložené adekvátnymi listinami. Pozemky až do 31.12.1991 nemohli byť v súkromnom vlastníctve záložcu ako právnickej osoby, nakoľko to vylučovala právna úprava socialistického vlastníctva pozemkov, súkromné vlastníctvo pozemkov mohlo nastať až po novele Občianskeho zákonníka účinné od 1.1.1992. Žalobca by tak musel pozemky nadobudnúť od štátu za necelé 4 mesiace od uzavretia záložnej zmluvy a svoje vlastnícke právo zapísať do katastra nehnuteľností. Táto skutočnosť by sa prejavila zmenou titulu nadobudnutia z hospodárskej zmluvy na kúpnu zmluvu, k čomu však v danom prípade nedošlo.

19. Nakoľko sa odvolací súd stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, že dobromyseľnosť záložného veriteľa tak, ako ju predpokladá ust. § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.1.1992 do 31.12.1992, nebola preukázaná, a tiež vzhľadom na skutočnosť, že záložné právo bolo premlčané, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) potvrdil.

20. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) včas dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil ustanovením § 420 písm. f/ CSP tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Ďalej dovolateľ prípustnosť dovolania odôvodnil aj podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, § 421 ods. 1 písm. b/ CSP rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená a § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21. Dovolateľ má za to, že rozsudok odvolacieho súdu je nesprávny a bol vyhlásený v rozpore s pravidlami odvolacieho konania, pričom došlo k znemožneniu uplatňovania procesných práv dovolateľa v takom rozsahu, že to znamenalo závažný zásah do jeho práva na spravodlivý proces. Podľa dovolateľa sa oba sudy v prejednávanej veci nedostatočne vysporiadali s predloženými skutkovými okolnosťami a pochybili pri interpretácii a aplikácii právnych noriem. Svoje nesprávne a nelogické závery formulovali tak, že nemali zmysel, vnútornú súvislosť a vzájomné väzby so všetkými vykonanými dôkazmi.

22. Ďalej namietal, že odvolací súd nad rámec podaného odvolania zmenil právne posúdenie veci, keď ako dôvodnú vyhodnotil námietku premlčania vznesenú žalovanými, na ktorú súd prvej inštancie neprihliadol. Týmto konaním odvolacieho súdu malo podľa dovolateľa dôjsť k vydaniu prekvapivého súdneho rozhodnutia, nakoľko k zmene právneho posúdenia rozhodujúcej otázky došlo mimo sféru vplyvu dovolateľa, čím odvolací súd zaťažil konanie vadou podľa § 420 písm. f/ CSP. Prekvapivosť názoru odvolacieho súdu ohľadom premlčania je podľa dovolateľa aj v rozpore so základnou právnou teóriou a ustálenou rozhodovacou praxou, čo má podľa dovolateľa zakladať aj ďalší dovolací dôvod podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

23. Má za to, že námietku premlčania nebolo možné uplatniť v danom súdnom konaní, nakoľko nešlo o výkon záložného práva ani o žalobu na plnenie z tohto záložného práva, z daného dôvodu bolo dané

konanie nespôsobilé k procesnej obrane v podobe námietky premlčania záložného práva.

24. Vádu podľa § 420 písm. f/ CSP vidí dovolateľ aj v skutočnosti, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočné, nelogické a arbitrárne a spôsobujúce zásah do dovolateľovho práva na spravodlivý súdny proces, nakoľko odvolací súd sa riadne nevysporiadal ani s jednou žalobcovou námietkou uplatnenou v odvolaní.

25. Dovolateľ za nesprávne a nelogické považuje právne závery odvolacieho súdu v bode 99. rozhodnutia, z ktorého nie je zrejmé, z čoho súd získal skutkový záver o tom, že členovia štatutárneho orgánu záložcu nemali právnické vzdelanie, nakoľko sa v konaní o tom nevedlo žiadne dokazovanie. Podľa dovolateľa ak odvolací súd založil svoj čiastkový právny názor na oslabení účinkov prejavenej vôle štatutárnych orgánov bez právnického vzdelania, na základe skutočnosti, že štatutárni zástupcovia záložcu údajne nemali právnické vzdelanie, ide podľa dovolateľa o prekročenie pravidiel civilného sporového konania, a to nielen v právnom hodnotení, ale aj pri získavaní poznatkov o skutkovom stave.

26. Dovolateľ namietal, že odvolací súd vo svojom rozhodnutí išiel nezákonne nad rámec vykonaného dokazovania, do odôvodnenia si svojvoľne vložil skutkové závery z vonkajšieho prostredia, o ktorých sa vôbec nedokazovalo, na tieto potom nevhodne aplikoval nesprávne právne úvahy a o tieto závery oprel svoje zistenia o údajnej nedobromyseľnosti záložného veriteľa.

27. Nevykonaním a ignorovaním návrhu na doplnenie dokazovania o pripojenie trestného spisu ohľadom vytýkanej existencie sporného listu vlastníctva, oba súdy zaťažili podľa dovolateľa celé konanie závažnou procesnou vadou, ústiace do porušenia práva na spravodlivé konanie. Ignorovaním dovolateľovho procesného návrhu na doplnenie dokazovania o otázke dobromyseľnosti záložcu, ktorú súd následne považoval za rozhodujúcu, tak zjavne došlo k znemožneniu vykonávania žalobcových procesných práv. Dovolateľ ďalej uvádza, že ak súd prvej inštancie, a aj odvolací súd, považovali za rozhodujúce pre existenciu dobromyseľnosti len skutočnosť, že údajne súdu nepredložil žiadny dôkaz o existencii listu vlastníctva, ktorý bol priložený k záložnej zmluve a o jeho obsahu, resp. ktorý by preukazoval zapísané vlastnícke právo záložcu v období pred podpisom zmluvy, a za nedostatočnú považovali argumentáciu ohľadom zápisu štátnym notárstvom, a ostatnými okolnosťami, ktoré svedčili v prospech dovolateľa, potom ide podľa dovolateľa o prístup v rozpore so základnými princípmi dokazovania v civilnom konaní. Dovolateľ poukázal na to, že súdy požadovali po dovolateľovi za účelom preukázania dobromyseľnosti iba jeden jediný dôkaz - list vlastníctva z roku 1992 a žiadne iné okolnosti a predložené dôkazy pritom nebrali do úvahy, čím porušili právo na spravodlivé súdne konanie. Mal za to, že súdy neprípustne selektívne pristupovali v hodnotení dôkazov a pri právnom posúdení ich relevancie vo vzťahu k predmetu konania, čo malo za následok porušenie dovolateľovho práva na spravodlivý proces.

28. Podľa dovolateľa sa nesprávneho právneho posúdenia hmotnoprávnej roviny dopustili súdy pri aplikácii a výklade ust. § 388 ods. 1 Obchodného zákonníka a ust. § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka v rozhodnom znení. Nesprávneho procesného postupu sa súdy mali dopustiť tým, že nevykonali dovolateľom navrhované dôkazy, a dôsledok tejto okolnosti pričítali na ťarchu dovolateľa, ako aj skutočnosť, že súd bez nariadenia pojednávania zmenil právne posúdenie veci, s týmto zámerom žalobcu neoboznámil a nedal mu možnosť na takúto zmenu reagovať.

29. V závere dovolateľ uviedol, že ešte v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu nebolo riešené ani posúdenie okolností dobromyseľnosti záložného veriteľa vo vzťahu k právnej úprave záložného práva podľa ust. § 151d Občianskeho zákonníka v znení k 2.4.1992 v spojení so zásadou v pochybnostiach v prospech záložného veriteľa. To potom zakladá podľa dovolateľa dôvod prípustnosti dovolania aj podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

30. Na základe uvedeného dovolateľ žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmeniť tak, že odvolací súd určí, že nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalovaného 1/, ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území X., obec L. -m. č. K., okres L. A., ktoré sú vedené na liste vlastníctva XXX (presne špecifikované v petite dovolania) a zároveň nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalovaného 2/, ktoré

sa nachádzajú v katastrálnom území X., obec L. - m. č. K., Okres L. A., ktoré sú vedené na liste vlastníctva č. XXXX (presne špecifikované v petite dovolania), sú zaťažené záložným právom v prospech žalobcu, pričom toto záložné právo bolo zapísané v evidencii nehnuteľností podľa rozhodnutia štátneho notárstva č. R III 178/92 a zabezpečuje pohľadávku žalobcu voči spoločnosti Slovakia - CAR - Prna, spol. s r.o., IČO: 00 683 485, ktorá vznikla v dôsledku nesplatenia úveru poskytnutého na základe zmluvy o úvere č. 67/1992 zo dňa 2.4.1992 a bola priznaná právoplatným rozsudkom Okresného súdu Bratislava I zo dňa 2.12.2004, č. k. 28Cb/121/2002-67, prípadne predmetné rozhodnutie zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. Zároveň žiadal, aby žalovaný 1/ a 2/ boli povinný nahradiť žalobcovi spoločne a nerozdielne trovy dovolacieho konania.

31. Žalovaní k dovolaniu žalobcu podali vyjadrenie s tým, že dovolacia argumentácia žalobcu nemôže byť spôsobilá vyvrátiť právnu argumentáciu obsiahnutú v rozhodnutí odvolacieho súdu o nedôvodnosti podanej žaloby. Poukázali na skutočnosť, že odkaz žalobcu na ust. § 388 Obchodného zákonníka potvrdzuje argumentáciu žalovaných, avšak na posudzovaný prípad sa to nevzťahuje, keďže premlčanie záložného práva k nehnuteľnostiam sa spravuje výlučne ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Dovolanie podané podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Žalobca však v podstatnej miere podľa žalovaných dovolanie odôvodňuje skutkovými okolnosťami veci. Takéto dovolacie dôvody však nemožno aplikovať v prípadoch dovolania podľa § 421 CSP a žalovaní majú za to, že v tejto dovolacej argumentácii žalobcu nie je dovolanie prípustné. Navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol podľa § 447 písm. c/, f/ CSP, prípadne zamietol podľa ust. § 448 CSP a súčasne priznal žalovaným nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

32. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP).

33. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa CSP nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

34. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

35. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

36. Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa

potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho v súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Podľa ods. 2, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

37. Podľa dovolateľa je dovolanie prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu je „prekvapivým rozhodnutím“, že obe rozhodnutia súdov nižšej inštancie sú nepreskúmateľné a tiež, že súdy nevykonali všetky žalobcom navrhované dôkazy. Zároveň prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP.

38. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle ustanovení § 420 CSP a § 421 CSP bola riešená v rozhodnutí veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1VCdo/2/2017 zo dňa 19.4.2017, podľa ktorého je kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 CSP neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

39. Existencia procesných väd zmätočnosti uvedených v § 420 CSP zakladá prípustnosť dovolania a zároveň jeho opodstatnenosť. So zreteľom na túto povahu a procesné dôsledky každej z väd zmätočnosti vedie súbežné uplatnenie oboch dôvodov prípustnosti dovolania (§ 420 CSP a § 421 CSP) k tomu, že dovolací súd sa obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Pokiaľ by postupoval inak (a skúmal opodstatnenosť uplatnenia dovolacieho dôvodu ešte aj podľa § 421 CSP), prehliadal by zreteľné vnútorné protirečenie argumentácie samotného dovolateľa, ktoré spočíva v tom, že dovolateľ poukazuje na nesprávne právne posúdenie súbežne tvrdí existenciu takého mimoriadne závažného a neprehliadnuteľného dôvodu (existenciu vady zmätočnosti), pre ktorý napadnuté rozhodnutie nemalo byť vôbec vydané. Dovolanie nemôže byť úspešne založené na argumentácii týkajúcej sa nesprávnosti právneho posúdenia odvolacieho súdu v niektorej právnej otázke (§ 421 CSP), keď je v ňom súbežne uplatnená (protirečivá) argumentácia dovolateľa, podľa ktorej odvolací súd za daného procesného stavu (zmätočnosti) vôbec nemal prikrôčiť k právnomu posúdeniu ako takému.

40. Právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu (sp. zn. 1VCdo/2/2017 z 19.4.2017) je pre senáty najvyššieho súdu záväzný (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP).

41. Tu len na okraj dovolací súd poznamenáva, že závery rozhodnutia veľkého senátu rozporoval dovolateľ vo svojom vyjadrení z 8.8.2017, ktorým reagoval na vyjadrenia žalovaných 1/ a 2/ k dovolaniu. Dovolací súd, plne sa stotožňujúc so závermi obsiahnutými v citovanom rozhodnutí veľkého senátu, čo do akceptácie záverov o nemožnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa ust. § 420 a § 421 CSP, s odkazom na viazanosť právnym názorom veľkého senátu formulovanú ust. § 48 ods. 3 CSP, na uvedené vyjadrenie nie je povinný reagovať, ani argumentačne vyvracať právne závery dostatočne argumentované v rozhodnutí veľkého senátu.

42. Dovolací súd, vzhľadom na zásadu zákazu odmietnutia spravodlivosti (denegatio iustitiae), preskúmal teda rozhodnutie odvolacieho súdu a konanie, ktoré mu predchádzalo, len v dovolateľom namietanom rozsahu ust. § 420 písm. f/ CSP.

43. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo

veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

44. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou SR.

45. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom vymedzenému dôvodu zmätočnosti skutočne došlo

46. Dovolateľ podstatnú časť argumentácie, ktorou odôvodnil zásah do svojho práva na spravodlivý súdny proces podľa ust. § 420 písm. f/ CSP videl v tom, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na inom právnom názore než súd prvej inštancie, ku ktorému nemal možnosť sa vyjadriť. Za odopretie práva na spravodlivý proces považoval dovolateľ aj nepreskúmateľnosť rozhodnutia, ako aj nevykonanie ním navrhovaných dôkazov.

47. K porušeniu dovolateľovho práva na spravodlivý súdny proces malo dôjsť v tomto spore vydaním neočakávaného, prekvapivého rozhodnutia odvolacím súdom. Dovolateľ toto porušenie videl v tom, že odvolací súd zmenil právne posúdenie veci, keď ako dôvodnú vyhodnotil námietku premlčania vznesenú žalovanými, na ktorú súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia neprihliadol. Týmto konaním odvolacieho súdu malo dôjsť k zmene právneho posúdenia rozhodujúcej otázky mimo vplyvu dovolateľa.

48. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným právnym záverom odvolacieho súdu nemá strana sporu možnosť vyjadrovať sa, právo argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné.

49. V súvislosti s touto závažnou námietkou odvolací súd skúmal tvrdenia dovolateľa ohľadom možnosti vyjadriť sa k námietke premlčania v konaní, či išlo o prekvapivé rozhodnutie a či spôsob rozhodovania odvolacieho súdu možno považovať za ústavne konformný. Z obsahu spisu vyplýva, že strany sporu mali dostatočný priestor argumentovať a tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska vznesenej námietky premlčania. Žalobca aj obaja žalovaní túto možnosť v konaní využili, po vznesení námietky žalovanými žalobca niekoľkokrát k jej povahe vzniesol argumenty (s ktorými sa aj odvolací súd vysporiadal).

50. Žalobca sa k námietke premlčania vyjadril už vo vyjadrení žalobcu k spoločnému vyjadreniu odporcov k žalobe zo dňa 17.02.2014 v čl. II. bod 2 podania (na č. 1. 104 spisu), kde uviedol, že námietku premlčania uplatnenú žalovaným 1/ a 2/ nie je možné použiť, keďže ide o určovaciu žalobu a nie výkon práva. Ďalej sa k námietke vyjadril aj na pojednávaní konanom na Okresnom súde Bratislava II dňa 10.6.2014, kde zo zápisnice o pojednávaní, z vyjadrenia právneho zástupcu žalobcu zažurnalizovaného na č. 1. 149 vyplýva, že žalobca zotrváva na svojom stanovisku, že námietku premlčania nie je možné v danom konaní uplatniť, nakoľko predmetom konania nie je výkon záložného práva, ale určenie, či tu právo je alebo nie je. Opätovne sa žalobca k námietke premlčania vyjadril vo vyjadrení žalobcu k písomnému vyjadreniu žalovaných zo dňa 19.11.2014, kde v čl. II bod 1.4 (č. 1. 247 spisu) výslovne uviedol, že v otázke premlčania zotrváva na svojej predchádzajúcej argumentácii zo dňa 17.2.2014. Žalobca zaujal stanovisko k námietke premlčania aj na ďalšom pojednávaní konanom na Okresnom súde Bratislava II dňa 3.12.2014, kde právny zástupca žalobcu (zápisnica na č. 1. 255 spisu) uviedol, že záložné právo je vecným právom a ako také sa nepremlčuje a z toho dôvodu sa žalovaní nemôžu v danom konaní úspešne domáhať premlčania záložného práva. Podľa žalobcu by premlčaný mohol byť len výkon záložného práva, avšak súd pri rozhodovaní o určovacej žalobe nemá dostatočné podklady na to, aby žalobu zamietol z dôvodu prípadného premlčania výkonu záložného práva v

budúcnosti. Jeho argumentácia tak bola súdu aj žalovaným známa a k jej hodnoteniu nebolo potrebné vykonávať osobitné dokazovanie. Pritom bola žalobcovi známa aj detailná argumentácia žalovaných ohľadom aplikácie zákonných ustanovení premlčania, ku ktorej sa odvolací súd priklonil, a na ktorú žalobca vždy len stručne a rovnako reagoval (argumentácia žalovaného 1/ a 2/ z 24.2.2014 na č. l. 109, z 26.3.2014 na č. l. 117, zo dňa 16.10.2014 na č. l. 216, zo dňa 26.1.2015 na č. l. 261). Postoj a obsah námietky premlčania boli predmetom pojednávania a priamo vo vyjadreniach žalovaných, obsah ich argumentácie tak bol žalobcovi počas celého konania známy, premlčanie bolo stále otázkou súvisiacou s predmetom konania a z právneho hľadiska otázkou, s ktorou sa musel aj odvolací súd zaoberať a vyjadriť sa k nej.

51. V prejednávanej veci sa súd prvej inštancie námietkou premlčania zaoberal so záverom, že na ňu nebude prihliadať, nakoľko podľa neho išlo o určováciu žalobu, a nie výkon záložného práva alebo žalobu na plnenie vyplývajúce zo záložného práva, teda premlčanie nie je potrebné vyhodnotiť pred posúdením samotnej povahy úkonu (jeho platnosti). Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie túto otázku posúdil tak, že námietku premlčania vyhodnotil ako jeden z dôvodov na zamietnutie žaloby a jej právne posúdenie uviedol, pričom v konečnom dôsledku jeho rozhodnutie nevedlo k záverom odlišným od záverov formulovaných prvoinštančným rozhodnutím, čo do riešenia merita veci.

52. Odvolací súd prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia pojednávania s poukazom na ust. § 219 ods. 3 CSP keď oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote 5 dní pred jeho vyhlásením a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je nedôvodné.

53. Konštatoval, že záložná zmluva zo dňa 2.4.1992 je absolútne neplatným právnym úkonom vo vzťahu k pozemkom, ktoré mali byť predmetom zálohu, a to z dôvodu neexistujúceho vlastníckeho práva k predmetným pozemkom v čase uzatvárania predmetnej zmluvy tak, ako to konštatoval aj súd prvej inštancie. Žalobca sa domáhal určenia existencie záložného práva k predmetným pozemkom s odkazom na znenie ustanovenia § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého (v znení účinnom od 1.1.1992 do 31.12.1992) ak niekto dá do zálohu cudziu vec bez súhlasu vlastníka alebo osoby, ktorá má k veci iné vecné právo nezlučiteľné so záložným právom, vznikne záložné právo, len ak sa vec odovzdá záložnému veriteľovi a ten ju prijme dobromyseľne, že záložca je oprávnený vec založiť. V prípade pochybností platí, že záložný veriteľ konal dobromyseľne.

54. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí okrem poukazu na správne závery súdu prvej inštancie pri interpretácii právnej úpravy obsiahnutej v ust. § 151d, § 151f a § 151g Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.1.1992 do 31.12.1992, poukázal aj na premlčanie práva uplatneného v konaní podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.1.1992 do 31.12.1992, podľa ktorého sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110 OZ).

55. Uzavrel, že súd prvej inštancie sa mal otázkou premlčania uplatneného nároku, vznesenou žalovanými 1/ a 2/, zaoberať prioritne pred riešením skutkového a právneho stavu veci a považoval premlčanie za hlavný dôvod na zamietnutie návrhu žalobcu. Svoj právny záver podrobne odôvodnil, pričom pre jeho prijatie a hodnotenie právnej otázky premlčania nemusel vykonať žiadne ďalšie dokazovanie, nedošlo teda k naplneniu požiadavky podľa ust. § 384 ods. 1 a 2 CSP, kedy je odvolací súd povinný dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakovať sám ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Skutkové závery súdu prvej inštancie boli správne (a viedli k vecne správnejmu meritórnemu rozhodnutiu) a dokazovanie tak opakovať nebolo potrebné, ani nebolo potrebné v zmysle odseku 2 doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov. Samotný postup súdov oboch inštancií v súvislosti s dokazovaním je výlučne v ingerencii konajúcich súdov a súvisí s ich úvahou o tom, či tvrdené skutočnosti boli dostatočne preukázané alebo či je potrebné v dokazovaní pokračovať pri zachovaní princípov procesnej ekonomie.

56. Dovolací súd tu výslovne uvádza, že nebol dôvodný ani prípadný postup podľa ust. § 382 CSP, keďže ustanovenia o premlčaní boli použité priamo v odôvodnení rozhodnutia prvoinštančného súdu, nimi sa tento stručne zaoberal (v kontexte s povahou určovacej žaloby) a aj samotné strany sporu sa v

jeho priebehu k vznesenej námietke veľmi intenzívne a podrobne vyjadrovali (viď chronológiu argumentácie procesnej obrany žalobcu v bode 50 rozhodnutia). V prípade, že vyhodnotenie dôkazov prvoinštančným súdom je zrejme po právnej stránke nesprávne, môže odvolací súd zaujať vo veci správne hodnotiace stanovisko, aj keď dôkazy znova nevykoná (zmena právnej kvalifikácie). Pravdaže, za predpokladu rešpektovania ustanovenia § 382 CSP (rovnako Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 1279).

57. Odvolací súd, vychádzajúc zo skutočností a dôkazov obsiahnutých v spise, doložených samotnými stranami sporu a v rámci konania pred súdom prvej inštancie aj ním prejednanými, mal dostatočne osvedčené (pričom toto ani medzi stranami nebolo sporné), že záložná zmluva bola uzatvorená dňa 2.4.1992 a záložný veriteľ sa záložného práva od splatnosti zabezpečenej pohľadávky dňa 1.1.1997, nedomáhal - žalobu na určenie záložného práva v tomto konaní podal až v roku 2013, t. j. 16 rokov od splatnosti zabezpečenej pohľadávky. S poukazom na relevantné zákonné ustanovenia dospel k záveru, že za tento čas došlo k premlčaniu nielen zabezpečenej pohľadávky, ale aj záložného práva samotného k 1.1.2007 tak, ako to bolo namietané počas súdneho konania, a to pri širokom a právne dôkladne argumentovanom odôvodnení svojho záveru (pričom výklad použitý odvolacím súdom zodpovedá výkladu použitému v náleze Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 250/2011 zo dňa 8.12.2011, t. j. odvolací súd neprijal závery odporujúce konštantnej judikatúre alebo vybočujúce z rámca ústavne konformného výkladu právnych noriem).

58. Dovolací súd konštatuje, že v danom prípade nešlo o rozhodnutie, ktoré nemohol žalobca predvídať a bolo pre neho prekvapivé, ale len o iný právny názor odvolacieho súdu v otázke, ku ktorej už obe sporové strany predtým v konaní dostatočne argumentovali a zaujali stanovisko. Odvolací súd nešiel ani nad rámec odvolacieho prieskumu, keďže aj vo vyjadrení žalovaných k odvolaniu títo opätovne námietku premlčania ako relevantnú vzniesli a ako právnu otázkou sa ňou odvolací súd mohol a mal zaoberať. Preto, ak sa odvolací súd v prejednávanej veci zaoberal aj námietkou premlčania, nemožno jeho rozhodnutie považovať za prekvapivé s prípadným procesným dôsledkom, ktorým by došlo u žalobcu k porušeniu práva na spravodlivý proces. Rozhodnutie odvolacieho súdu tak nevykazuje znaky prekvapivého a arbitrárneho rozhodnutia, čím nie je daný dovolací dôvod podľa ust. § 420 písm. f) CSP.

59. Vo vzťahu k námietke dovolateľa, že oba sudy nevykonali ním navrhované dôkazy, čo malo za následok zásah do dovolateľovho práva na spravodlivý súdny proces, dovolací súd považuje za potrebné poukázať na čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ktorý zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, avšak neustanovuje žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené. Význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu - inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03).

60. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je aj možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

61. Súd v konaní nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 CSP) a nie sporových strán. Ak súd teda v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nezakladá to vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, lebo to nemožno považovať

za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré strany mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčení (obdobne R 125/1999, R 6/2000). Táto námietka dovolateľa teda vzhľadom na uvedené nie je dôvodná.

62. Žalobca naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP nachádzal aj v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, keďže sa odvolací súd nevysporiadal ani s jednou odvolacou námietkou žalobcu.

63. V odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé (§ 220 ods. 2 CSP).

64. Ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozsudku obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu (§ 220 ods. 3 CSP).

65. Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 115/03 z 3. júla 2003 vyplýva, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

66. K námietke nepreskúmateľnosti súdnych rozhodnutí dovolací súd odkazuje aj na závery zjednocujúceho stanoviska, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 3.12.2015 pod R 2/2016, podľa ktorého: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

67. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

68. Rozhodnutie odvolacieho súdu obsahuje precíznu právnu argumentáciu ako k namietanému premĺčaniu, tak k odvolacím námietkam, a nie je možné považovať ho za nedostatočne odôvodnené. Základnými odvolacími námietkami žalobcu sa odvolací súd zaoberal a napriek tomu, že už prvoinštančné rozhodnutie dávalo odpovede na ním vznesené námietky, odvolací súd uviedol na zdôraznenie správnosti jeho záverov aj ďalšie úvahy. Žalobca v odvolaní namietal, že sa nestotožňuje s právnym záverom súdu prvej inštancie o rozporuplných vyhláseniach v záložnej zmluve ohľadom vyhlásenia záložcu o tom, že všetky nehnuteľnosti zakladá ako ich výlučný vlastník, hoci z obsahu vyplýva, že štatutárny zástupca DRUDOPu toto vyhlásil. Poukazoval na prílohy k zmluve, znalecký posudok a výpis z evidencie nehnuteľností, ktorých časovú nadväznosť súdy nesprávne vyhodnotili a aj to, že neprihľadli na to, že registráciu záložnej zmluvy vykonal v júni 1992 notárka, teda právnický

vzdelaná osoba, ktorá by prílohu neprehliadla. Ďalej namietal, že opakovane žiadal pripojiť trestný spis ohľadom vyšetrovania skutku týkajúceho sa uzavretia predmetnej záložnej zmluvy, ktoré dokazovanie súd prvej inštancie nevykonal. Poukázal na výpis z katastra nehnuteľností LV č. XXX zo dňa 23.8.1993, na ktorom je ako vlastníč pozemkov zapísaný výlučne žalovaný 1/ a je v ňom zapísané záložné právo, ktoré je predmetom tohto konania pod č. R III 178/92, ktorého existencia tiež bola nesprávne vyhodnotená súdom prvej inštancie. Rozporoval aplikáciu ust. § 151d ods. 1 OZ vo vzťahu k dobromyseľnosti s tým, že v prípade pochybností platí, že záložný veriteľ konal dobromyseľne, čo opäť nebolo vzaté do úvahy.

69. Na tieto námietky odvolací súd podrobne odpovedal v bodoch 86 až 101 svojho rozhodnutia, a to s oporou v relevantnom zákonom znení použitých právnych noriem. Výslovne konštatoval, že sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že v danom prípade je potrebné postupovať podľa ust. § 151 d ods. 1 Obč. zák. v znení účinnom od 1.1.1992 do 31.12.1992 s tým, že bolo potrebné skúmať, či záložný veriteľ bol dobromyseľný v čase uzatvorenia záložnej zmluvy (čo je aj v intenciách už citovaného nálezu II. ÚS 250/2011 správny záver súladný s princípom potreby aplikovať v čase vzniku úkonu účinnú a platnú právnu normu). Uviedol, že z dostupných listov vlastníctva z obdobia pred a po uzavretí záložnej zmluvy bolo preukázané, že pri žalovanom 1/ nie je uvedené vlastníctvo pozemkov, ale trvalé užívanie, pričom ako titul je uvedené FO-1701/81-maj, čo je Hospodárska zmluva o trvalom užívaní národného majetku zo dňa 16.7.1981, pričom žiaden list vlastníctva s označením žalovaného 1/ ako vlastníka ku dňu uzatvorenia záložnej zmluvy nebol predložený. Hoci žalobca predložil list vlastníctva, tento bol bez pečiatky, podpisu a označenia osoby, ktorá ho vydala, čo založilo pochybnosti o jeho hodnovernosti, za podstatné však súdy považovali dátumu jeho vyhotovenia 23.8.1993, čo je viac ako rok po uzavretí záložnej zmluvy. Odvolací súd teda objasnil, prečo tento dôkaz súd vyhodnotil ako nedôveryhodný. Vyjadril sa aj k námietke, že v danom prípade registráciu záložnej zmluvy vykonalo štátne notárstvo, aj k hodnoteniu dokazovania súdom prvej inštancie v súvislosti so skutočnosťou, že štatutárny zástupca žalovaného 1/ mal za to, že je vlastníkom predmetných nehnuteľností, čo však nemohlo mať vplyv na prípadnú dobromyseľnosť záložného veriteľa, ktorá musí byť založená na objektívnych skutočnostiach a nie na subjektívnych presvedčeniach záložcu.

70. Dovolací súd dospel k záveru, že obe rozhodnutia súdov nižšej inštancie zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedli rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísali priebeh konania, stanoviská sporových strán k prerokovávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citovali právne predpisy, ktoré aplikovali na daný prípad a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Súdy primerane vysvetlili, z akých úvah a dôkazov vychádzali pri otázke premĺčania záložného práva a pri závere o dobromyseľnosti záložného veriteľa v čase uzatvárania neplatnej záložnej zmluvy a prijatia zálohu.

71. Najvyšší súd dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdov nie sú zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 220 ods. 2 CSP). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu.

72. Vzhľadom na vyššie uvedené, dospel dovolací súd k záveru, že v konaní pred odvolacím súdom nedošlo k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti uvedenej s ustanovení § 420 písm. f/ CSP. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

73. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP; § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov konania žalovaného rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

74. Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.